

Шаш асл

(الأصول الستة)

Муаллиф:
Муҳаммад ибни
Абдулваҳҳоб
(раҳимаҳуллоҳ)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

من أعجب العجائب، وأكبر الآيات الدالة على قدرة الملك الغلاب ستة أصول بينها الله تعالى بياناً واضحاً للعوام فوق ما يظن الظانون ، ثم بعد هذا غلط فيها كثير من أذكىاء العالم وعقلاء بني آدم إلا أقل القليل.

Аз аҷибтарини аҷоибот ва бузургтарини оятҳои далолаткунанда бар қудрати Малики Ғаллоб¹ шаш асл аст, ки Аллоҳ таъоло онҳоро ба таври возеҳ барои авом ғавқи он чизе, ки гумонкунандагон гумон мекунанд, баён кардааст. Сипас баъди ин баён ба ҷуз андаке бештари закиҳои олам ва хирадмандони фарзанди Одам ғалат карданд.

الأصل الأول

إخلاص الدين لله تعالى وحده لا شريك له ، وبيان ضده الذي هو الشرك بالله، وكون أكثر القرآن في بيان هذا الأصل من وجوه شتى بكلام يفهمه أبلد العامة، ثم لما صار على أكثر الأمة ما صار أظهر لهم الشيطان الإخلاص في صورة تنقص الصالحين والتقصير في حقوقهم، وأظهر لهم الشرك بالله في صورة محبة الصالحين وأتباعهم.

---

¹ Ғаллоб-аз номҳои Аллоҳ азза ва ҷалла нест, ва локин муаллиф раҳимаҳуллоҳу таъоло бар ваҷҳи сифат онро зикр кардааст. Маълум аст, ки боби сифатҳо аз боби номҳо васеътар аст, номҳо тавқифӣ аст. Аммо дар асл сифатҳо низ тавқифӣ аст, локин боби сифатҳо аз боби номҳо васеътар аст, зеро дар номҳо таваққуф намудан ба Қуръону суннат зарур аст, аммо сифатҳо пас мумкин аст, ки аз феълҳо иштиқоқ карда шавад. Ҳар феъле, ки барои Аллоҳ собит шуда аст аз он барои Аллоҳ субҳонаҳу ва таъоло сифат гирифта мешавад. Дар ҳақиқат дар баъзе ривоятҳо ва осор васфи Аллоҳ ҷалла ва ало ба васфи ғолиб омадааст ва он аз маъноҳои номи азизаш аст. Албатта ғолиб аз ҷумлаи маъноҳои номи азизаш аст, чуноне ки гузашт, зеро аз маъноҳои иззат ғалаба ва қаҳр аст. (Шарҳи усули ситта/ Холид ибни Абдуллоҳ ибни Муҳаммад ал-Муслиҳ)
Ғаллоб-бисёр пирӯз, пуриқтидор, қудратманд.

Асли якум

Динро холис барои Аллоҳ таъоло, ки ягона асту Ҷро шарике нест, гардонидан ва баёни зидди он, ки ширк овардан ба Аллоҳ аст, мебошад. Ва бештари Қуръон ин аслро аз чандин вачҳ ба каломе баён намуда аст, ки камфаҳмтарини мардум онро мефаҳмад. Сипас вақте уммат гирифта шуд ба он чизе, ки гирифта шуд, шайтон барояшон ихлосро дар сурати паст задани солеҳон ва дар ҳуқуқи онон кутоҳӣ намудан, нишон дод ва ширки ба Аллоҳро дар сурати муҳаббати солеҳон ва пайравони онон нишон дод.

الأصل الثاني

أمر الله بالاجتماع في الدين ونهى عن التفرق فيه، فبين الله هذا بياناً شافياً تفهمه العوام ، ونهانا أن نكون كالذين تفرقوا واختلفوا قبلنا فهلکوا، وذكر أنه أمر المسلمين بالاجتماع في الدين ونهاهم عن التفرق فيه ، ويزيده وضوحاً ما وردت به السنة من العجب العجاب في ذلك، ثم صار الأمر إلى أن الافتراق في أصول الدين وفروعه هو العلم والفقہ في الدين ، وصار الاجتماع في الدين لا يقوله إلا زنديق أو مجنون.

Асли дуввум

Аллоҳ ба чамъ омадан дар дин амр намуда ва аз парокандагӣ боздоштааст. Аллоҳ ин аслро баёне намуд, ки дармондиҳанда аст, ки онро авом мефаҳмад. Ва моро аз монанд шудан ба касоне, ки пеш аз мо пароканда шудан ва ихтилоф намуданду ҳалок шудан, манъ кард. Ва зикр намуд, ки Ҷ мусалмононро ба иҷтимоъи дар дин амр намуд ва аз парокандагӣ манъ намуд. Ва он чизе, ки дар суннат оиди ин мавзӯ ворид шудааст, басо ҳайратангез асту зиёдтар баён менамояд. Сипас кор чунин шуд,

ки парокандагӣ дар усули дин ва фурӯи он илму фикҳи дар дин гашт ва оиди иҷтимоӣ дар дин ба ҷуз зиндик, ё мунофиқ касе ҳарф намезанад.

الأصل الثالث

أن من تمام الاجتماع السمع والطاعة لمن تأمر علينا ولو كان عبداً حبشياً ، فبين الله هذا بياناً شائعاً كافياً بوجوه من أنواع البيان شرعاً وقدرًا ، ثم صار هذا الأصل لا يعرف عند أكثر من يدعي العلم فكيف العمل به.

Асли сеюм

Албатта аз камоли иҷтимоъ қабул ва итоат намудани касе аст, ки бар мо фармонравой мекунад ва агарчанде бандаи ҳабашӣ ҳам бошад. Аллоҳ ин асло аз рӯи шаръу қадар ба чандин анвои баён баён намуда аст, ки маълуму басанда аст. Сипас чунин шуд, ки ин асло бештари касоне, ки даъвои илм мекунанд, намедонанд, пас амал кардан ба он чӣ тавр аст.

الأصل الرابع

بيان العلم والعلماء ، والفقهاء ، وبيان من تشبه بهم وليس منهم ، وقد بين الله هذا الأصل في أول سورة البقرة من قوله: { يا بني إسرائيل اذكروا نعمتي التي أنعمت عليكم وأوفوا بعهدي أوف بعهدكم } { سورة البقرة، الآية: 40 } إلى قوله: { يا بني إسرائيل اذكروا نعمتي التي أنعمت عليكم وأني فضلتكم على العالمين } ، { سورة البقرة، الآية: 47 } . ويزيده وضوحاً ما صرحت به السنة في هذا الكلام الكثير البين الواضح للعامي البليد ، ثم صار هذا أغرب الأشياء ، وصار العلم والفقهاء هو البدع والضلالات، وخيار ما عندهم لبس الحق بالباطل ، وصار العلم الذي فرضه الله تعالى

على الخلق ومدحه لا يتفوه به إلا زنديق أو مجنون ، وصار من أنكره وعاداه وصنف في التحذير منه والنهي عنه هو الفقيه العالم.

Асли чорум

Дар баёни илм ва олимон ва фикҳ ва фақеҳон ва касе, ки худаширо ба онон монанд мекунад аз ҷумлаи онон нест, мебошад. Ба таҳқиқ Аллоҳ ин асло дар аввали сураи Бақара баён намуда аст:(Эй бани Исроил ба ёд оред неъматҳое, ки ба шумо ато кардам ва ба аҳди ман вафо кунед, то ба аҳди шумо вафо кунам ва танҳо аз Ман барҳазар бошед) Сураи Бақара, ояти:40 то гуфтаи Аллоҳ: (Эй бани Исроил, ёд кунед аз неъматҳое, ки ба шумо ато кардам ва (ба неъматӣ китоб ва расул) шуморо бар оламиён бартарӣ додам). Сураи Бақара, ояти:47

Дар ин каломӣ бисёр ошкор, равшан он чизе, ки дар суннат баён шудааст, маълумияширо барои омии камфаҳм меафзояд. Сипас ин ғарибтарини чизҳо гашта аст ва илму фикҳ бидъату залолот гашта ва беҳтарини он чизе, ки дар назди онон аст пӯшонидани ҳақ ба ботил аст. Ва чунин шуда аст, ки оиди илме, ки Аллоҳ таъоло бар халқ фарз гардонид ва онро ситоиш карда аст, ба ҷуз зиндиқ ё девона касе суҳан намекунад. Ва касе онро инкор ва душманӣ кунад ва дар ҳазар кунонидани аз он китоб таълиф намояд ва аз он наҳй намояд, фақеҳу олим гашта аст.

الأصل الخامس

بيان الله سبحانه لأوليائه الله وتفريقه بينهم وبين المتشبهين بهم من أعداء الله المنافقين والفجار، ويكفي في هذا آية من سورة آل عمران وهي قوله: { قل إن كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله } {سورة آل عمران، الآية: 31} . الآية، و آية في سورة المائدة وهي قوله: { يا أيها الذين آمنوا من يرتد منكم عن دينه فسوف يأتي الله بقوم يحبهم ويحبونه } {سورة المائدة، الآية: 54} . الآية ، وآية في يونس وهي قوله : { ألا إن أولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون . الذين آمنوا وكانوا يتقون } {سورة يونس ، الآيتان: 62-63} ، ثم صار الأمر عند أكثر من يدعي العلم وأنه من هداة الخلق وحفاظ الشرع إلى أن الأولياء لا بد فيهم من ترك اتباع الرسل ومن تبعهم فليس منهم ولا بد من ترك الجهاد فمن جاهد فليس منهم ، ولا بد من ترك الإيمان والتقوى فمن تعهد بالإيمان والتقوى فليس منهم يا ربنا نسألك العفو والعافية إنك سميع الدعاء.

Асли панҷум

Баёни Аллоҳ субҳонаҳу барои авлиёуллоҳ ва фарқ гузоштани байни онон ва касоне, ки худашонро ба онон монанд мекунад, яъне душманони Аллоҳ, мунофиқон ва фочирон. Ва оиди ин мавзӯё ояти:31-уми сураи Оли Имрон кофӣ аст ва он ҳамон фармудаи Ёст:«Бигӯ (эй Мухаммад) агар Аллоҳро дӯст медоред, пас маро пайравӣ намоед Аллоҳ шуморо дӯст медорад». То охири оят ва ояти:54-уми сураи Моида ва он ҳамон фармудаи Ёст: «Эй касоне, ки имон овардаед, ҳар ки аз шумо аз динаш муртад шавад ба зудӣ Аллоҳ қавмеро меорад, ки онҳоро дӯст медорад ва онҳо низ Ёро дӯст медоранд». То охири

оят. Ва ояти 62-63-и сураи Юнус ва он ҳамон фармудаи Ёст: «Огоҳ бошед, ки дӯстони Аллоҳ ҳаргиз ҳеч тарсе ва ҳеч ҳасрат ва андӯҳе дар дили онҳо нест, онон, ки имон оварданд ва тақво мекарданд». Сипас дар назди бештари касоне, ки даъвои илм мекунанд ва ин ки онон аз ҳидоятгарони халқ ва ҳофизони шариатанд, амр чунин гашт, ки авлиё бояд пайравии расулро тарк намоянд ва касе, ки онро пайравӣ намояд аз ҷумлаи авлиё нест ва зарур аст, ки чиҳодро тарк кунад, пас касе, ки чиҳод кунад аз ҷумлаи авлиё нест ва тарк кардани имону тақво зарур аст, пас касе ки ба имону тақво бошад аз ҷумлаи онон нест. Эй Парвардигори мо, мо аз Ту авфу офиятро мепурсем, албатта Ту шунавандаи дуо ҳастӣ!

الأصل السادس

رد الشبهة التي وضعها الشيطان في ترك القرآن والسنة واتباع الآراء والأهواء المتفرقة المختلفة ، وهي أن القرآن والسنة لا يعرفهما إلا المجتهد المطلق، والمجتهد هو الموصوف بكذا وكذا أوصافاً لعلها لا توجد تامة في أبي بكر وعمر ، فإن لم يكن الإنسان كذلك فليعرض عنهما فرضاً حتماً لا شك ولا إشكال فيه ، ومن طلب الهدى منهما فهو إما زنديق ، وإما مجنون لأجل صعوبة فهمهما فسبحان الله وبمحمد كم بين الله سبحانه شرعاً وقدرأ ، خلقاً وأمرأ في رد هذه الشبهة الملعونة من وجوه شتى بلغت إلى حد الضروريات العامة ولكن أكثر الناس لا يعلمون { لقد حق القول على أكثرهم فهم لا يؤمنون . إنا جعلنا في أعناقهم أغلالاً فهي إلى الأذقان فهم مقمحون . وجعلنا من بين أيديهم سداً ومن خلفهم سداً فأغشيناهم فهم لا يبصرون . وسواء عليهم أأنذرتهم أم

لم تنذرهم لا يؤمنون . إنما تنذر من اتبع الذكر وخشي الرحمن بالغيب فبشره بمغفرة
وأجر كريم } . {سورة يس ، الآيات: 7-11} .

آخره والحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم
تسليماً كثيراً إلى يوم الدين.

Асли шашум

Радди шубҳае, ки шайтон дар тарки Қуръон ва суннат ва пайрави андешаҳо ва ҳавоҳои мухталиф вазъ намуда аст ва шубҳа ин аст, ки Қуръон ва суннатро намедонад магар мучтаҳиди мутлақ ва мучтаҳиди мутлақ дорои сифатҳои чунин ва чунин аст. Сифатҳои, ки шояд ба пуррагӣ дар Абӯбакр ва Умар разияллоҳу анҳумо набошад. Пас агар инсон дорои чунин сифатҳо набошад, пас фарзу ҳатми аст, ки аз Қуръону суннат дурӣ намояд, дар ин амал шакку ишколе нест. Ва касе ҳидоятро аз ин ду талаб намояд, пас вай зиндиқ ё девона аст, барои душвор будани фаҳмидани ин ду. Пас субҳоналлоҳи ва биҳамдих, чӣ қадар Аллоҳ субҳонаҳу аз рӯи шаръу қадар ва аз рӯи халқу амр радди ин шубҳаи лаънатшударо аз чандин вачҳ баён намуда аст, ки ба ҳадди заруриёти ома расидааст, вале бештари мардум намедонанд. «Ҳамоно собит шуд ваъдаи азоб бар аксари онҳо. Пас аксарашон имон намеоранд. Ҳамоно сохтем дар гарданашон тавқҳо, то зери манаҳ, пас онҳо сар боло кардагонанд (яъне онҳо пеши ҳақ сар хам намекунанд) Ва сохтем аз ҷониби пешу пушташон садде (деворе) боз пушидем онҳоро, ки дигар ҳеҷ набинанд. Фарқ надорад (эй Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи ва саллам) ки бим куни онҳоро ё не, имон

намеоранд. Ҳамоно метарсонӣ (ту) касеро, ки пайравӣ кунад зикрро (Қуръонро) ва битарсад аз Аллоҳ ғоибона, пас башорат деҳ инчунин касро ба омурзишу музди гиروми (яъне Ҷаннат)». Сураи Ёсин, ояти:7-11 Охираш валҳамду лиллоҳи раббил ѓоламин ва саллаллоҳу ало сайидино Муҳаммад ва ало олиҳи ва саҳбиҳи ва саллама таслиман касиро ило явмиддин. Яъне сипосу ситоиш барои Аллоҳ, ки Парвардигори оламиён аст ва салоти Аллоҳ бар сайиди мо Муҳаммад ва бар оли вай ва ҳамсуҳбатонаш ва саломи бисёр то рӯзи қиёмат нозил бод.

Бо умеди аҷру дуо бародаратон:

Шаҳобиддин Солеҳ

Ҷумъа, 31 Май 2013